

BÖLÜM 12

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SU KAYNAKLARININ KULLANIMINA YÖNELİK FARKINDALIK VE DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Betül ÜNAL²
Osman ÇİMEN³

GİRİŞ

Bilindiği üzere su hayatımızda büyük bir önem arz etmektedir. Günlük yaşamda suya kişisel, temizlik, yeme-içme gibi birçok alanda ihtiyaç duyduğumuz yadsınamaz bir gerçektir.

Su sadece hayatımızı devam ettirmek değil bunun yanı sıra medeniyet ve kalkınmanın kaynağı olarak da nitelendirilebilecek bir bileşiktir. Geçmişte medeniyete ev sahipliği yapan uygarlıklara baktığımızda yerleştikleri ilk alanları su kaynakları yanında veya yakınında tercih etmişlerdir. Bunlar arasında ise kalkınmada başarıyı yakalayarak lider haline gelen toplumlar da suyu endüstriyel alanda kullanmayı başarmış olanlardır (Yılmaz & Peker, 2013).

Daha geniş çaplı düşünecek olursak su insan kullanımının yanı sıra ekosistem kullanımı, ekonomik kalkınma, enerji üretimi, ulusal güvenlik gibi farklı alanlarda da suyun gerekli olduğunu söylemek mümkündür (Aksungur & Firidin, 2008).

Dünya'yı yaşanabilir kılan bu bileşiğin doğadaki dengesini korumak şarttır. Bu denge ise su döngüsü ile sağlanabilmektedir. Fakat son yıllarda Dünya

¹ Yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır. 13. Uluslararası Sosyal Beşeri Ve Eğitim Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, besb9599@gmail.com

³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Biyoloji Eğitimi AD, osman.cimen@gmail.com

şekilde eğitim erken yaşta temelden verilerek alışkanlık kazandırılması yoluna gidilebilir.

- Genel olarak halkın bilinçlendirilmesi kitle iletişim araçlarındaki kısa süreli bilgilendirmeler ile sınırlandırılmayıp dikkatlerini daha fazla çekebilecek örnekli animasyon içerikleriyle desteklenerek bilinç aşılabilir. Uygulamayı desteklemek adına sertifikalı programlar düzenlenebilir. Belediyeler tarafından halkın genel eğilimi dahilinde tasarruf konusunda dikkatli özeni gösteren bireyleri ödüllendirici programlar yapılabilir.
- Teknolojiden su tasarrufun sağlanması için faydalanmak büyük bir önem arz etmektedir. Konu ile ilgili fikir üretimine açık, çeşitli buluş icat değerlendirmeleri yapma adına istekli kişilerin yetkili kurumlarca desteklenerek ilgili çalışmalara katılması sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Aksungur, N., & Firidin, Ş. (2008). Su kaynaklarının kullanımı ve sürdürülebilirlik. *SUMAE Yunus Araştırma Bülteni*, 8(2), 9-11.
- Akyüz, Y. (2013). *Türk eğitim tarihi* (25. b.). Ankara: Pegem.
- Alaş, A., Tunç, T., Kışoğlu, M., & Gürbüz, H. (2009). Öğretmen adaylarının bilinçli su tüketimi davranışları üzerine bir araştırma: Atatürk Üniversitesi örneği. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 37-49.
- Alkan, V., Şimşek, S., & Armağan Erbil, B. (2019). Karma yöntem deseni: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2), 558-581.
- Altınöz, N. (2010). Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeyleri. *Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Sakarya.
- Aydın, M., Uğış, A., Akkuzu, E., & Ünal, S. (2017). Orman yangınlarının su kaynakları üzerindeki etkileri. *Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, 17(4), 554-564.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (25. b.). Ankara: Pegem.
- Can, D., Üner, S., & Akkuş, H. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinin çevre okuryazarlıklarının belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 23-35.
- Creswell, J. (2014). *Karma yöntem araştırmalarına giriş (A concise introduction to mixed methods research)* (2. b.). (M. Sözbilir, Çev.) Pegem.
- Demirel, Ö., & Kaya, Z. (2012). *Eğitim bilimine giriş* (7. b.). Ankara: Pegem .
- Ergin, Ö. (2008). 'Su farkındalığı' üzerine bir eğitim projesi. *TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi bildirileri*, 2. cilt, s. 531-540.
- Günindi, Y. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin çevre dostu davranışlarının araştırılması. *Tünav Bilim Dergisi*, 3(3), 292-297.
- Henn, L., Taube, O., & Kaiser, F. G. (2019). The role of environmental attitude in the efficacy of smart-meter-based feedback interventions. *Journal of Environmental Psychology*, 63, 74-81.

- Ilgar, R. (2009). *Dünya su yönetimi ve su eğitimi*. EAB (Eğitim Araştırmaları Birliği).
- Kanbak, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin çevresel tutum ve davranışları: Farklı değişkenler açısından Kocaeli Üniversitesi örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 77-90.
- Karaman, S., & Gökalp, Z. (2010). Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin su kaynakları üzerine etkileri. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 3(1), 59-66.
- Koç, H., & Karatekin, K. (2013). Coğrafya öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*(28), 139-174.
- Nedarlou, S., & Şems, A. (2017). Investigating students' environmental attitude and knowledge in the University of Zanjan. *Journal of Environmental Science and Technology*, 19(4), 545-557.
- Öztarakçı, D. (2019). Öğretmen adaylarının çevre dostu davranışları ve çevre kimlikleri. *Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Balıkesir.
- Sadık, F., & Çakan, H. (2010). Biyoloji bölümü öğrencilerinin çevre bilgisi ve çevre sorunlarına yönelik tutum düzeyleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 351-365.
- Turan, İ., Şimşek, Ü., & Aslan, H. (2015). Eğitim araştırmalarında likert ölçeği ve likert-tipi soruların kullanımı ve analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(30), 186-203.
- Williams, C. (2007). Research methods. *Journal of Business & Economic Research*, 5(3), 65-72.
- Yavuz, E. (2019). Ortaokul öğrencilerinin çevresel tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Yılmaz, M. L., & Peker, H. S. (2013). Su kaynaklarının Türkiye açısından ekono-politik önemi ekseninde olası bir tehlike: Su savaşları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 57-74.
- Yılmaz, V., & Arslan, T. (2011). Üniversite öğrencilerinin çevre koruma vaatleri ve çevre dostu tüketim davranışlarının incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 1-10.